

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Економіко-правовий факультет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
 Хмарський В.М.
09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія інституцій
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти __ III освітній рівень

Спеціальність __ 292 – Міжнародні економічні відносини
(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет __ Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
(назва інституту, факультету)

2020 – 2023

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Теорія інституцій»

Розробник: д. е. н., професор Горняк О. В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та підприємництва

Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

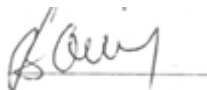

(О. В. Горняк)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією економіко-правового факультету

Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

Голова НМК

(В. М. Масін)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів –2 змістових модулів –2 ІНДЗ	Галузь знань 29 «Міжнародні відносини» Спеціальність : 292 Міжнародні економічні відносини Рівень вищої освіти: третій (науковий) PhD	за вибором студента	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	16 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	14 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	60 год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - 10 год.	
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – поглибити знання аспірантів нової інституціональної теорії, економічної теорії у конкретній прикладній сфері – підприємстві, розкрити особливості функціонування і розвитку інституту у підприємницькій діяльності, визначити методологічні принципи і теоретичні підходи до їх аналізу.

Об’єктом навчальної дисципліни є інститут сучасного підприємства.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та прикладні аспекти функціонування інститутів підприємницької діяльності, які відображають процеси її інституціоналізації.

В результаті вивчення даної навчальної дисципліни аспірант повинен **знати:**

- особливості неоінституціональних підходів до аналізу виробництва і обліку;
- типи сучасного виробництва і обміну;
- економічну логіку регулювання виробництва і обміну;
- моделі вибору в процесі прийняття рішень у підприємницькій діяльності;
- взаємозв’язок трансакційних витрат і ефективності;
- права власності; їх параметри і роль в організації підприємства;
- теорію прав власності та теорію агентських відносин;
- типи економічної організації;
- економічні наслідки прав власності в різних типах економічних організацій;
- контрактну природу фірми;
- модель вибору організаційної форми фірми;
- логіку розвитку економічної організації як інституту підприємства.

вміти:

- визначати особливості неоінституціональних підходів до аналізу виробництва і обліку;
- визначати типи сучасного виробництва і обміну;
- розкривати економічну логіку регулювання виробництва і обміну;
- проводити порівняльний аналіз моделей вибору в процесі прийняття рішень у підприємницькій діяльності;
- визначати і вимірювати взаємозв’язок трансакційних витрат і ефективності;
- аналізувати права власності, їх параметри і роль в організації підприємства;
- проводити порівняльний аналіз теорії прав власності і агентських відносин у контексті розвитку підприємства та його інституціоналізації;
- визначити типи економічних організацій;
- визначити економічні наслідки прав власності в різних типах економічних систем;
- аналізувати контрактну природу фірми;
- аналізувати модель вибору організаційної форми фірм;
- визначити логіку розвитку економічної організації як інституту підприємства.

Вивчення даної навчальної дисципліни надає можливість сформувати такі компетентності. **Інтегральна компетентність:**

Здатність виявляти та розв'язувати комплексні задачі та проблеми в сфері міжнародних економічних відносин, висувати гіпотези та генерувати нові ідеї їх комплексного розв'язання, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань у процесі дослідницько-інноваційної діяльності та професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність працювати в команді дослідників, виявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, сповідуючи та дотримуючись принципів наукової етики.

ЗК 03. Здатність до абстрактного, критичного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів і перевірених фактів в умовах обмеженості часу і ресурсів з урахуванням принципів тайм- менеджменту.

ЗК 04. Здатність демонструвати культуру наукового усного і писемного мовлення державною та іноземними мовами при оформленні наукових та академічних текстів, демонстрації результатів наукових досліджень у ході дискусій та наукової полеміки.

ЗК 05. Здатність до планування, розробки й реалізації власної стратегії науково-дослідної діяльності на основі кваліфікованого критичного осмислення існуючих наукових даних з різних джерел.

ЗК 07. Здатність до системного творчого мислення та конструювання власних дослідницьких систем та моделей на основі ефективного використання сучасної методології наукового пізнання та новітніх методів наукових досліджень.

ЗК 08. Готовність до самокритики та саморозвитку, підвищення наукового і культурного кругозору рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії.

Спеціальні компетентності:

СК 01. Здатність демонструвати глибокі знання сучасних теоретичних, методологічних та методичних засад функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.

СК 03. Здатність здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.

СК 04. Здатність розробляти комплексний підхід до дослідження глобальних економічних і соціально-політичних тенденцій, поточних явищ і процесів міжнародних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях.

СК 05. Здатність розуміти теоретичні та практичні проблеми сучасних методологій дослідження за спеціальністю.

СК 07. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин та бізнесу.

СК 08. Здатність проводити власне наукове дослідження, результати якого матимуть наукову новизну, теоретичне та практичне значення для розв'язання комплексних проблем у галузі міжнародних економічних відносин.

Відповідно до освітньо-наукової програми спеціальності 292 “Міжнародні економічні відносини”, очікуваними **результатами** вивчення дисципліни здобувачами вищої освіти є наступні:

- ПРН 2. Демонструвати системний науковий світогляд, уміння креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації, пропонувати неординарні підходи з використанням новітніх технології у розв'язанні поставлених завдань.
- ПРН 3. Узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми, які вивчаються, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології.
- ПРН 5. Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, дотримуючись принципів наукової етики.
- ПРН 7. Аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії, парадигми глобального економічного розвитку, новітні підходи до функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.
- ПРН 8. Мати наукове цілісне уявлення про економічну єдність світу, регуляторні механізми міжнародних економічних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях в умовах сучасних процесів конвергенції і дивергенції.
- ПРН 11. Здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Передумови інституціоналізації підприємництва

Тема 1. Неоінституціональна економічна теорія та теорія виробництва і обміну.

Економічні результати виробництва та їх визначення. Типи виробництва і типи економічних організацій, зокрема міжнародних. Економічна логіка фундаментальних соціальних і політичних правил, що регулюють виробництво і обмін.

Тема 2. Неоінституціональна економічна теорія і модель раціонального вибору.

Модель раціонального вибору: сутність та сфери застосування. Модель задовольняючого результату: сутність та сфери застосування. Порівняльний аналіз моделей: сильні та слабкі сторони.

Тема 3. Трансакційні витрати і ефективність.

Витрати процесу здійснення трансакцій і розміщення ресурсів. Параметри якості благ і витрати виміру. Трансакційні витрати і рівноважні витоки. Ефективність в контексті трансакційних витрат.

Тема 4. Права власності та агентські відносини.

Права власності та їх параметри. Обмеження і розподіл прав власності (пучок прав власності). Теорія агентських відносин. Права власності та контрактація. Типи економічної організації: порівняльний аналіз.

Змістовний модуль II. Інститути розвитку підприємництва

Тема 5. Права власності на фірму та їх економічні наслідки.

Права, стимули, виробничі функції. Відкрита корпорація і витрати агентських відносин. Форми ділової організації. Регульовані фірми і економічні витоки. Політичні фірми.

Тема 6. Контрактна природа фірми.

Фірма та її сутність. Коаліція власників ресурсів. Підприємницька функція і витрати виміру. Аспекти коаліції: специфічні інвестиції, привласнення ренти, унікальні ресурси, залежність. Структура фірми на ринках вільної конкуренції. Модель вибору організаційної форми.

Тема 7. Логіка розвитку економічної організації як інституту підприємництва.

Ринкова практика: виміри і варіації якості продуктів. Витрати виміру і організації ринків праці. Трансакційні витрати і контрактні угоди. Гроші в системі обміну результатами підприємницької діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Передумови інституціоналізації підприємництва												
Тема 1. Неоінституціональна економічна теорія та теорія виробництва і обміну.	14	2	2	-	-	10	14	2	2			10
Тема 2. Неоінституціональна економічна теорія і модель раціонального вибору.	14	2	2	-	-	10	14	2	2			10
Тема 3. Трансакційні витрати і ефективність.	14	4	2	-	-	8	14	4	2	-	-	8
Тема 4. Права власності та агентські відносини.	14	2	2	-	-	10	14	2	2	-	-	10
Разом за змістовним модулем 1	56	10	8			38	56	10	8			38
Змістовний модуль 2. Інститути розвитку підприємництва												
Тема 5. Права власності на фірму та їх економічні наслідки	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 6. Контрактна природа фірми	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	6

Тема 7 Логіка розвитку економічної організації як інституту підприємництва	10	2	2	-	-	6	10	2	2	-	-	6
Разом за змістовним модулем 2	34	6	6			22	34	6	6			22
Усього за змістовними модулями	90	16	14			60	90	16	14			60
в т.ч. ІНДЗ	10						10					

5. Теми семінарських занять.

№ п/п	Назва заняття	Кількість годин
1	Неоінституціональна економічна теорія та теорія виробництва і обміну	2
2	Неоінституціональна економічна теорія і модель раціонального вибору	2
3	Трансакційні витрати і ефективність	2
4	Права власності та агентські відносини	2
5	Права власності на фірму та їх економічні наслідки	2
6	Контрактна природа фірми	2
7	Логіка розвитку економічної організації як інституту	2
	Всього	14

6. Теми практичних занять (не передбачено)

7. Теми лабораторних занять (не передбачено)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Неоінституціональна економічна теорія та теорія виробництва і обміну	10

2.	Моделі вибору в неоінституціональній економічній теорії	10
3.	Ефективність в контексті трансакційних витрат	8
4.	Агентські відносини та права власності	10
5.	Економічні наслідки прав власності на фірму	8
6.	Контрактна природа фірми і модель вибору організаційної реформи	8
7.	Логіка розвитку економічної організації як інституту підприємництва	6

9. Індивідуальне науково - дослідне завдання (10 год.)

1. Сучасна теорія виробництва і обміну в контексті неоінституціональної методології.
2. Модель вибору та ефективність в новій інституціональній економічній теорії.
3. Права власності, агентські відносини: взаємозв'язок та взаємовплив.
4. Модель вибору організаційної форми фірм в контрактній теорії фірми.
5. Економічна організація як сучасний інститут підприємництва.

10. Методи навчання

Пояснення, розповідь, бесіда, дискусія; проблемна лекція; обговорення проблемних ситуацій; опорний конспект; демонстрування, ілюстрування.

11. Методи контролю

Захист результатів ІНДЗ; оцінювання доповіді, повідомлення, опорного конспекту; самостійна робота за варіантами; оцінювання активності студента у процесі занять (внесення пропозицій, оригінальних рішень, уточнень, доповнень). Підсумковий тест.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Типи суспільного виробництва і типи економічних організацій.
2. Економічна логіка фундаментальних правил, що регулюють виробництво і обмін.
3. Модель раціонального вибору: сутність та сфери застосування.
4. Модель задовольняючого результату: сутність та сфери застосування.
5. Порівняльний аналіз моделей вибору.
6. Трансакційні витрати і моделі розміщення ресурсів.
7. Параметри якості благ і витрати виміру.
8. Ефективність у контексті трансакційних витрат.
9. Права власності та їх параметри.

10. Теорія агентських відносин і управління фірмою.
11. Права власності та контрактація.
12. Порівняльний аналіз типів економічної організації.
13. Права власності на фірму.
14. Відкрита корпорація і витрати агентських відносин.
15. Форми ділової організації.
16. Регульовані форми підприємницької діяльності.
17. Політичні фірми і особливості їх функціонування.
18. Фірма як коаліція власників ресурсів.
19. Підприємницька функція і витрати виміру.
20. Структура коаліції: специфічні інвестиції, привласнення ренти, залежність.
21. Модель вибору організаційної форми.
22. Трансакційні витрати і контрактні угоди.
23. Ефективність процесів обміну результатами підприємницької діяльності.
24. Інституційні обмеження підприємницької діяльності.
25. Система інститутів функціонування і розвитку фірм.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль робота				Індивідуальн ий дослідницьки	Підсумко вий контроль	Сума
Модуль № 1		Модуль № 2				
Виконання самостійних робіт	Письм. контр.	Виконання самостійних робіт	Письм. контр.	20	30	100
10	10	10	20			

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

Реалізація основних завдань контролю знань здобувачів вищої освіти в ОНУ досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю. Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів вищої освіти, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань здійснюється за 100-бальною системою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре»,

«задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

За системою ОНУ	За шкалою ECTS	За національною системою	Визначення
90-100	A	5 (відмінно)	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми поточного, періодичного та підсумкового контролю.
85-89	B	4 (дуже добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми поточного, періодичного та підсумкового контролю.
75-84	C	4 (добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми поточного та періодичного контролю виконав не повністю.
70-74	D	3 (задовільно)	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання поточного контролю кожної теми та періодичного контролю не виконав.
60-69	E	3 (достатньо)	Засвоїв лише окремі питання робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та періодичного контролю в цілому.
35-59	FX	2 (незадовільно)	Не засвоїв більшості тем робочої програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми, періодичного та

			підсумкового контролю в цілому.
0-34	F	2 (незадовільно)	Не засвоїв програми навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав періодичного контролю, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни.

14. Методичне та матеріальне забезпечення

Методичне забезпечення: комплексне навчально-методичного забезпечення, література і джерела, ілюстративні матеріали, статті у фахових наукових та публіцистичних виданнях з тематики дисципліни, інформаційні ресурси окремих компаній та державних установ.

Матеріальне забезпечення: Комп'ютерне і мультимедійне обладнання для ілюстративного забезпечення лекційних та семінарських занять

15. Рекомендована література

Основна

1. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка. Монографія / За ред. О. І. Рогача. – К.: «Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. – 368 с.
2. Актуальні проблеми економіки і менеджменту: теорії, інновації та сучасна практика. Монографія, книга сьома / Е. А. Кузнецов, І. М. Ненно, О. В. Побережець та ін.: за ред. д.е.н., проф. Кузнецова Е. А. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020.
3. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики. Навчально-методичний посібник. Одеса. 2019. 39 с.
4. Авдашева С. Вертикальные ограничивающие контракты и их интерпретация в антимонопольном законодательстве. Вопросы экономики. 2010. №5. с. 110-122.
5. Алексеєнко Л.М. Ринок фінансового капіталу: становлення, проблеми, перспективи розвитку. К. Максимум; Тернопіль. Економічна думка. 2004. 424 с.
6. Алчиан А. Затраты и выпуски. Теория фирмы. Под ред. В.М. Гальперина. СПб. Экономическая школа. 1995. С. 135-159.
7. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. СПб. Питер Ком. 1999. 416 с.
8. Базилевич В.Д. Ільїн В.В. Метафізика економіки. К. Знання. 2007. 718 с.
9. Барановський О. Сутність і різновиди фінансово-промислових корпоративних об'єднань. Вісник Університету банківської справи НБУ. 2008. №3. с. 132-140.
10. Башнянин Г.І. Становлення інтегрованих корпоративних систем в економіках перехідного типу. Львів. Львівська комерційна академія. 2003. 186 с.

11. Бек У. Влада контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія. К. Ніка-Центр. 2011. 408 с.
12. Буряк П.Ю. Інтегровані підприємницькі структури: формування, ефективність, потенціал. Львів. Логос. 2007. 468 с.
13. Вишневський В. Промислова політика: теоретичний аспект. Економіка України. 2012. №2. с.4-15.
14. Вільямсон О.Е. Економічні інституції капіталізму: фірми, маркетинг, укладання контрастів. К. Арт Ек. 2001. 482 с.
15. Гальчинський А.С. Економічна методологія. Логіка оновлення. К. АДЕФ – Україна. 2010. 572 с.
16. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. К. Інститут економіки та прогнозування. НАН України. 2009. 864 с.
17. Гохан П.А. Слияния, поглощения и реструктуризация компаний. М. Альпина Паблишерс. 2010. 741 с.
18. Горняк О.В. Фірма в економічній теорії та практиці господарювання. Одеса. Астропринт. 2004. 228 с.
19. Горняк О.В. Теорії фірми. Одеса. Астропринт. 2010.

Додаткова

20. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / Колектив авторів; За редакцією С.О. Якубовського, Ю.О. Ніколаєва. - Одеса: ОНУ, 2015. – 305 с.
21. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник; канд. екон. наук, Т. А. Родіонова; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Одеса : ОНУ, 2018. - 172 с.
22. Эггертсон Т. Экономическое поведение и институты. М. Дело. 2001. 408 с.
23. Івашина О.Ф. Інституціоналізація економічного розвитку. Дніпропетровськ. Наука і освіта. 2009. 284 с.
24. Ігнатюк А.І. Галузеві ринки: теорія і практика, напрями регулювання. К. ННУІФЕ. 2010. 465 с.
25. Кассон М. Інформація та організація. Новий погляд на теорію фірми. К. ВД «Києво-Могилянська академія». 2008. 366 с.
26. Коуз Р. Фірма, ринок і право. М. Телекс. 1991. 190 с.
27. Марченко В.М. Самоорганізація злиття та поглинання: умови та потенціал. К. НУХТ. 2011. 352 с.
28. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. К. Основи. 2000. 198 с.
29. Паламарчук Г. Трансформація організаційних структур в економіці України. Економіка України. 2005. №12, с. 40-46.
30. Педько А.Б. Власність, контроль і конфлікт інтересів в акціонерних товариствах. К. ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 328 с.
31. Петруня Ю.Є. Інституціональні чинники економічного розвитку. Економічна теорія. 2010. №4. С. 24-31.
32. Радєва М.М. Розвиток корпоративних підприємств в Україні: інституціональний підхід. Запоріжжя. Видавництво Класичного приватного університету. 2010. 335 с.

33. Рой Л.В. Анализ отраслевых рынков. М. ИНФРА-М. 2010. 442 с.
34. Уманців Ю.М. Корпоративні структури у глобальному конкретному просторі. К. ННУ ІАЕ. 2012. 410 с.
35. Фуруботн Э.Г. Рихтер Р. Институты и экономическая теория. Достижения новой институциональной экономической теории. СПб. Издательский дом СПб государственного университета. 2005. 702 с.
36. Ходжсон Д. Экономическая теория и институты. Манифест современной институциональной экономической теории. М. Дело. 2003. 464 с.

16. Електронні інформаційні ресурси

1. FRED Economic Data (2020) Series, Access mode: <https://fred.stlouisfed.org/tags/series?t=annual%3Bbonds%3Binterest%20rate&rt=interest%20rate&ob=pv&od=desc>.
2. European Central Bank (2020) Access mode: https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/html/index.en.html.
3. International Monetary Fund (2020) Databases, Access mode: <https://www.imf.org/en/Data>.
4. Asian Development Bank. Country Data. 2020. Access mode: <http://www.adb.org/>.
5. Державна служба статистики в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Асоціація докторів філософії України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://aphd.ua/>
7. Українська Асоціація Економістів-Міжнародників [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ugouaem.com>